

Денис ГЮЛЬМАГОМЕДОВ¹,

доктор філософії за спеціальністю 073-менеджмент

ORCID ID: 0000-0001-8341-4767

Аліна ЩЕРБА¹,

головний спеціаліст

¹ Національне антикорупційне бюро України

Прийняття: 20/12/2025

Рецензія: 26/12/2025

Публікація: 30/12/2025

DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2025-4-14>

ПРОДУКТИВНІСТЬ ВИЩОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО СУДУ ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОСТІ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ СИСТЕМИ

JEL Класифікатор:
H11, H43, H83

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC-BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

© Гюльмагомедов Д.,
Щерба А.,
2025

У статті обґрунтовано, що за умови збереження поточних умов судового розгляду та наявних тенденцій зростання навантаження Вищий антикорупційний суд у середньостроковій перспективі може зіткнутися з неспроможністю забезпечити розгляд складних кримінальних проваджень у розумні терміни, що призведе до втрати значної кількості справ через закінчення строків давності.

Дослідження присвячено оцінці ефективності антикорупційної кримінальної юстиції як цілісного об'єкта публічного управління. У статті розглянуто продуктивність суду як критичний елемент системи («вузьке горлечко»), де вихідна пропускна здатність Вищого антикорупційного суду безпосередньо корелює з результативністю роботи Національного антикорупційного бюро України та Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. У статті підкреслено, що для забезпечення балансу системи та раціонального розподілу публічних ресурсів, пропускна спроможність суду має стати базовим орієнтиром для планування діяльності органів досудового розслідування.

На основі аналізу емпіричних даних та економетричного моделювання встановлено суттєвий розрив між нормативними показниками Державної судової адміністрації та фактичним часом розгляду справ. Розраховано, що середньозважена календарна тривалість розгляду справ у першій інстанції вже перевищує 1200 днів і має сталу тенденцію до зростання. Особливу увагу приділено класифікації справ за ступенем складності: прогнозується, що до

2030 року розгляд складних проваджень у суді першої інстанції може тривати понад 8 років.

Наукова новизна дослідження полягає у розробці прогностичних показників продуктивності суду та обґрунтуванні необхідності вжиття заходів публічного управління для оптимізації процесу розгляду справ. Ігнорування виявлених трендів створює загрозу національній безпеці через невідповідність правосуддя суспільному запиту на оперативність та невідворотність покарання.

Ключові слова: публічне управління, оперативність правосуддя, продуктивність суду, розумні строки, управління у кримінальній юстиції, категоризація судових справ, економетричний аналіз діяльності суду.

Denys GIULMAGOMEDOV, Alina SHCHERBA

PERFORMANCE OF THE HIGH ANTI-CORRUPTION COURT AS A FACTOR IN THE EFFECTIVENESS OF THE ANTI-CORRUPTION SYSTEM

The study evaluates the effectiveness of the anti-corruption criminal justice system as an integrated object of public management. It identifies the High Anti-Corruption Court (HACC) as a critical systemic constraint or «bottleneck», where the court's throughput capacity directly determines the overall performance of the National Anti-Corruption Bureau and the Specialized Anti-Corruption Prosecution Office. The research argues that to ensure systemic balance and rational resource allocation, the court's operational capacity must serve as the primary benchmark for planning pretrial investigation activities.

By analyzing empirical data and employing econometric modeling, the authors reveal a significant discrepancy between the normative timeframes established by the State Judicial Administration and the actual duration of judicial proceedings. The findings indicate that the average calendar duration for first-instance trials already exceeds 1,200 days and continues to demonstrate a steady upward trend. The study pays particular attention to case classification by complexity, projecting that by 2030, the trial duration for high-complexity proceedings could exceed eight years.

The scientific novelty of the research lies in the development of predictive performance indicators for the court and the justification of public management interventions needed to optimize trial processes. The authors emphasize that under current conditions, the HACC may soon face an institutional inability to resolve complex cases within reasonable timeframes. This creates a high risk of cases being dismissed due to the expiration of statutes of limitations.

The study concludes that ignoring these identified trends poses a direct threat to national security. The mismatch between the current pace of justice and the public demand for swift and inevitable punishment undermines the credibility of the entire anti-corruption reform. Strategic measures in judicial time management and procedural optimization are recommended to prevent a systemic crisis in the medium term.

Keywords: *public management, promptness of justice, court productivity, reasonable timeframes, management in criminal justice, categorization of court cases, econometric analysis of court performance.*

Постановка проблеми. В Україні створена та діє спеціалізована антикорупційна система у кримінальній юстиції, яка складається з Національного антикорупційного бюро України (далі – Національне бюро), Спеціалізованої антикорупційної прокуратури та Вищого антикорупційного суду. Основним завданням Національного бюро є протидія корупційним та іншим кримінальним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами держави або місцевого самоврядування та становлять загрозу національній безпеці. Національне бюро виконує своє завдання шляхом виявлення, викриття, розслідування злочинів, притягнення винних у їх вчиненні осіб до кримінальної відповідальності. Контроль за законністю дій Національного бюро здійснює Спеціалізована антикорупційна прокуратура і Вищий антикорупційний суд. Також Спеціалізована антикорупційна прокуратура підтримує обвинувачення у справах, які розслідувались детективами Національного бюро, а Вищий антикорупційний суд приймає рішення щодо засудження або виправдання осіб, обвинувачених у вчиненні корупційних злочинів у таких справах.

Вище описана система, яка складається із трьох публічних інституцій, фактично здійснює протидію високопосадовій корупції, що створює загрози національній безпеці. Ефективність протидії високопосадовій корупції має прямо пропорційну залежність від продуктивності вказаної системи. На сьогодні в українському суспільстві сформований запит на оперативне правосуддя, зокрема і у справах, які розглядаються Вищим антикорупційним судом. Такий запит стосується як тривалості розгляду справ судом у календарному вимірі, так і кількості вироків, винесених судом в розрізі кожного року.

Вищий антикорупційний суд розпочав свою роботу з вересня 2019 року, отримавши до кінця року на розгляд 205 кримінальних проваджень, серед них і з інших судів. Співвідношення кількості прийнятих справ на розгляд до кількості винесених вироків по них в розрізі звітних періодів виглядає таким чином: 205:2; 81:22; 63:34; 84:37; 130:65; 122:77; 82:52. Залишок на кінець першого кварталу 2025 року становить 313 справ.

Вказані дані свідчать, що продуктивність Вищого антикорупційного суду є «вузьким горлечком» антикорупційної системи, адже кількість вироків є суттєво нижчою за кількість справ, які щороку надходять до суду, а залишок нерозглянутих справ в суді постійно зростає. Такий стан речей може мати негативний вплив на ефективність всієї антикорупційної системи та не відповідає суспільному запиту на оперативне правосуддя.

Дослідження продуктивності Вищого антикорупційного суду дасть можливість оцінити граничні спроможності системи, а також створить передумови до пошуку рішень з підвищення рівня продуктивності, зокрема і за рахунок вжиття заходів щодо публічного управління та адміністрування, більш ефективного розподілу публічних ресурсів та організації процесу розгляду кримінальних проваджень в суді.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні та закордоном більшість наукових досліджень стосуються правової природи розумних строків судового розгляду кримінальних проваджень, зокрема це питання досліджується такими вченими як: Михайленко В.В., Кучинська О.П., Рогатинська Н., Сенченко Н.М., Стеченко К.Л. [1], Сакара Н.Ю., Цувіна Н.А., Сорока М.О., Гончаренко О.А., Цимбалюк В.І. та інші.

Водночас у 2020 році Марина Огай [3] та ін., в межах програми реформування сектору юстиції «Нове правосуддя» на замовлення USAID, провела аналітичне дослідження щодо оцінки середніх витрат часу на розгляд справ у судах та отримала відповідні розрахункові дані, які можуть використовуватися у подальших наукових дослідженнях.

Співавтор цієї статті, Гюльмагомедов Д.О., у 2022 році у науковій статті «Економетрична оцінка продуктивності суду в процесі розгляду кримінальних проваджень на прикладі роботи Вищого антикорупційного суду» провів розрахунок часу розгляду справ у Вищому антикорупційному суді за авторською методикою та скорегував дані, отримані Мариною Огай і Державною судовою адміністрацією України у бік фактичного збільшення середньозваженого часу розгляду справ [2].

Transparency International Ukraine у 2025 році оприлюднила звіт з моніторингу роботи Вищого антикорупційного суду з 01.07.2024 по 30.06.2025 «Шість років ВАКС: аналіз досягнень, викликів та рекомендації». У звіті зазначено, що однією із найсуттєвіших викликів для розгляду справ ВАКС залишається проблема регулювання строків давності притягнення до кримінальної відповідальності, що безпосередньо пов'язано із продуктивністю суду та ефективністю системи антикорупційної кримінальної юстиції в цілому [6].

Мета статті – отримати релевантні дані щодо середньозважених показників часу розгляду кримінальних проваджень у Вищому антикорупційному суді, як елементу продуктивності системи. Отримані дані можуть бути використанні для визначення граничної продуктивності суду, а також усунення дисбалансу у показниках продуктивності інших публічних інституцій – Національного бюро та Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, які знаходяться у виробничому взаємозв'язку із Вищим антикорупційним судом та утворюють цілісну систему. Матеріали цього дослідження можуть бути поштовхом чи основою для подальших наукових досліджень, зокрема в частині оптимізації процесу розгляду кримінальних проваджень у Вищому антикорупційному суді.

Виклад основного матеріалу. Завданням публічного управління є, зокрема, забезпечення ефективного виконання законів, управління публічними ресурсами та задоволення суспільних потреб. В цьому контексті забезпечення дотримання оперативного правосуддя у антикорупційних справах є одним із завдань публічного управління. Оперативне правосуддя – розгляд справ у розумні строки – створює такі суспільні цінності: вина особа понесе справедливе покарання за вчинений злочин; потерпілий отримує належне відшкодування, завданої йому шкоди; невинна особи отримує виправдувальний вирок; більш ефективно забезпечуватиметься чинність права як такого.

Правова природа розумності строків у кримінальному процесі передбачає, що досудове розслідування та судовий розгляд мають бути проведені у об'єктивно необхідні терміни із особливою ретельністю та без невинуватених затримок. Європейський суд з прав людини у своїй практиці не встановлює конкретні проміжки часу, як еталони дотримання розумності строків, оцінюючи кожну справу індивідуально із урахуванням юридичної та фактичної складності справи, обсягу доказів, поведінки учасників кримінального провадження. Зокрема аналіз рішень Європейського суду з прав людини у справах проти України свідчить, що українські суди часто порушують принцип розумних строків розгляду кримінальних проваджень – тривалість розгляду деяких справ перевищує 5, а іноді навіть 10 років [1]. Водночас у загальному контексті рішень ЄСПЛ щодо інших країн частими є випадки, коли судовий розгляд визнається надмірним, якщо він триває понад 4 роки.

За розрахунками Державної судової адміністрації України Вищий антикорупційний суд має витратити 551 хвилину або 9 годин і 11 хвилин на розгляд середньозваженої справи у першій інстанції. За таких розрахунків Вищий антикорупційний суд здійснював би правосуддя досить оператив-

но. Проте отриманні фактичні дані свідчать про невідповідність розрахунків ДСА реальному часу розгляду справ у Вищому антикорупційному суді.

У своїй роботі, Гюльмагомедов Д.О., шляхом аналізу окремої вибірки з 53-х кримінальних проваджень, які перебувають на розгляді у Вищому антикорупційному суді, прийшов до висновку, що нормативний час, визначений ДСА для розгляду кримінальних проваджень, може бути занижений орієнтовно у 9 разів в порівнянні з тим часом, який фактично витрачається судами. При цьому у своєму дослідженні Гюльмагомедов Д.О. розділив визначення процесуального часу і календарного часу розгляду справ, як два окремих показника. Державна судова адміністрація у своїх розрахунках визначає процесуальний час розгляду справ. Проте дотримання розумних строків розгляду справ оцінюється через календарний час, який обраховується з моменту притягнення особи до кримінальної відповідальності і до розгляду справи по суті [2]. В результаті дослідження він отримав такі дані (табл. 1).

Таблиця 1. Розрахунок середньозваженого процесуального часу та тривалості розгляду кримінальних проваджень у Вищому антикорупційному суді (перша інстанція)

Автор дослідження	Процесуальний час розгляду справи у ВАКС	Кількість необхідних судових засідань	Календарна тривалість розгляду за умови призначення засідання кожні 25 днів
Державна судова адміністрація	9 годин 11 хвилин	5	125 днів
Марина Огай	18 годин 2 хвилини	10	250 днів
Денис Гюльмагомедов	84 години	46	1150 днів / 3 роки

Джерело: [2]

Водночас слід звернути увагу на застереження, які вказані автором у заключній частині дослідження: на момент (2022 рік) аналізу дослідницької вибірки кримінальних проваджень у більшості випадків (34 із 53) судовий розгляд ще тривав; більшість справ (15 із 19), у яких на момент аналізу дослідницької вибірки було винесено вирок, стосувалися одного обвинуваченого у одному злочині; припускається, що проведення повтор-

ного дослідження за тією ж методологією з більшою вибіркою даних за триваліший період призведе до корегування розрахунку середньозваженого часу, необхідного для розгляду справи у Вищому антикорупційному суді у бік збільшення.

Крім того, Гюльмагомедовим Д.О. у вказаному дослідженні приймався середньозважений час одного судового засідання на рівні 3-х годин, в той час як Transparency International Ukraine у своєму звіті встановили середньозважений час тривалості одного судового засідання на рівні 1 год. 38 хв. (мін. час – 1 год. 7 хв.; макс. час – 5 год. 48 хв.) на основі моніторингу 969 судових засідань, що є більш надійними емпіричними даними.

У поточному дослідженні аналізуються дані судового розгляду тієї ж вибірки з 53 справ (далі – Вибірка), які були предметом дослідження в 2022 р. За допомогою порівняльного підходу та більш широкої вибірки даних щодо закінчених судових розглядів (31 вирок) висновки про процесуальний час і календарну тривалість розгляду справ матимуть більш надійний характер. Також у цьому дослідженні враховані доступні емпіричні дані щодо середньозваженої тривалості судового засідання – 1 год. 38 хв.

У результаті аналізу Вибірки, отримані такі дані:

Кількість вироків – 31 вирок;

Кількість закритих справ – 3 справи;

Кількість справ, розгляд яких триває – 19 справ;

Мінімальна календарна тривалість розгляду справи – 44 дні (справа 760/4297/18);

Максимальна календарна тривалість розгляду справи – 2140 днів (справа 760/20466/18);

Мінімальна кількість судових засідань для розгляду справи – 4 (справа 760/4297/18);

Максимальна кількість судових засідань для розгляду справи – 105 (справа 760/20466/18);

Середньозважена кількість судових засідань у розглянутих справах – 57 судових засідань;

Найбільша частота призначення судових засідань – 1 засідання на 9 днів (справа 991/722/21);

Найменша частота призначення судових засідань – 1 засідання на 27 днів (справа 688/3517/16)

Середньозважена частота призначення судового засідання – 1 засідання на 16 днів.

У частині розрахунку середньозваженої календарної тривалості розгляду справ слід зазначити, що 19 із 53 справ станом на початок грудня

2025 року перебувають на розгляді, отже в розрахунок показника можна включити фактично відому календарну тривалість розгляду цих справ із застереженням, що такий показник буде збільшуватися у міру розгляду справ та плину часу [5].

За таким підходом середньозважена календарна тривалість розгляду справ становить 1238 днів і має тенденцію до зростання у наступних періодах.

Згідно з дослідженням Transparency International Ukraine частка відкладених судових засідань з різних причин знаходиться в діапазоні 29 – 45 % або в середньому близько 37 % [6]. Такі дані слід врахувати під час визначення необхідної кількості ефективних судових засідань із загальної кількості призначених судових засідань у справах.

На основі вказаних даних можна вивести такі показники тривалості розгляду кримінальних проваджень у Вищому антикорупційному суді (табл. 2).

Таблиця 2. Результати розрахунку поточних показників тривалості судового розгляду справ у Вищому антикорупційному суді

Показники	Кількість призначених судових засідань	Кількість судових засідань, що відбулись (63%)	Процесуальний час розгляду справи	Календарна тривалість розгляду справи (розрахункова від частоти призначення слухання – 1 раз на 16 днів)	Календарна тривалість розгляду справи (розрахункова від фактичної тривалості розгляду)
Мінімальні	4	4	-	64 днів	44 дні
Максимальні	105	-	-	1680 днів	2140 днів
Середньозважені	57	36	58 год. 48 хв.	912 днів	1238 днів

Джерело: складено автором

Визначивши розрахункові показники продуктивності Вищого антикорупційного суду із розгляду кримінальних проваджень у першій інстанції, здійснимо аналіз показників роботи суду в ретроспективі на основі офіційних статистичних даних. Такий аналіз допоможе нам верифікувати надійність вище отриманих розрахунків (табл. 3).

**Таблиця 3. Зведенні дані статистичних звітів
про роботу Вищого антикорупційного суду**

Показники	2019	2020	2021	2022	2023	2024	1 півріччя 2025
1. Справи кримінального провадження (всього в роботі суду)	205	235	233	268	344	375	366
1.1. З них надійшло у звітному періоді від ОДР	205	81	63	84	130	122	82
2. Розглянуто справ	56	60	48	49	84	88	53
2.1. К-сть вироків	2	22	34	37	65	77	52
2.1.1. Постановлено вирок (повноцінний розгляд)	1	13	25	27	38	39	17
2.1.2. Затверджено угоду	1	9	9	10	27	38	35
2.2. Постановлено ухвалу (короткий розгляд)	54	38	14	12	19	11	0
2.2.1. Відмовлено у затвердженні угоди	1	1	1	0	0	0	0
2.2.2. Закрито КП	0	25	6	8	13	9	1
2.2.3. Повернуто прокурору	3	2	0	0	0	0	0
2.2.4. Передано за підсудністю	50	8	4	4	0	0	0
2.2.5. Вирішено питання про звільнення від відповідальності	0	0	2	0	6	2	0
3. Залишок на кінець періоду	149	175	185	219	260	287	313
4. Кількість пропусків судових засідань	286	1887	1895	1778	2980	3023	1663
5. Кількість справ, які закінчені до 3 місяців			10	6	39	33	29
6. Кількість справ, які закінчені до 1 року			13	11	15	10	8
7. Кількість справ, які закінчені до 2 років			22	9	7	10	3
8. Кількість справ, які закінчені до 3 років			3	21	1	14	4
9. Кількість справ, які закінчені понад 3 роки			0	2	22	21	9

Джерело: складено автором на основі [4]

У вказаній таблиці зібрані основні показники роботи Вищого антикорупційного суду за період 05.09.2019 – 30.06.2025. Дані таблиці свідчать про перманентне зростання залишку справ на розгляді суду, що свідчить про невідповідність продуктивності суду рівню його вхідного навантаження.

У цьому дослідженні нами встановлено середньозважену частоту призначення судового засідання у справі на рівні 1 раз на 16 днів. Водночас такий показник сформований в умовах, коли на початку періоду в суді на розгляді перебувало 205 справ, а на кінець – 366 справ. На основі даних табл. 3 середньозважена кількість справ за досліджуванні періоди становить 289 справ, а співвідношення середньозваженої частоти призначення справи до слухання – 1 раз на 16 днів до середньозваженої кількості справ на розгляді – 289 справ, можна вивести прогностичні показники для розгляду справ у Вищому антикорупційному суді на найближчі 5 років, за умови збереження трендів (табл. 4).

Таблиця 4. Прогностичні показники продуктивності роботи Вищого антикорупційного суду на 2026 – 2030 роки

Показники	2026	2027	2028	2029	2030
К-сть справ на розгляді	340	368	396	425	453
Середньозважена частота призначення судового засідання	19	20	22	24	25
Розрахунковий середньозважений календарний строк розгляду однієї справи	1072	1162	1251	1340	1429

Джерело: складено автором

Отримані середньозважені дані щодо календарної тривалості розгляду кримінальних проваджень Вищим антикорупційним судом у 2026 році та наступних прогнозованих періодах виглядає оптимістично в контексті визначення поняття розумності терміну Європейським судом з прав людини і його практики щодо оцінки порушень розумних строків під час розгляду справ у суді, адже попри висхідну тенденцію, навіть у 2030 році середньозважений строк розгляду справи прогнозовано наблизатиметься до 5 років, однак не перевищуватиме їх. Проте проблема існує з розглядом складних справ, які, як правило, мають вищий суспільний резонанс і в цілому демонструють спроможність антикорупційної системи до ефективної протидії корупції.

З метою ідентифікації проблеми розгляду складних справ, класифікуємо справи з Вибірки на прості, середньої складності та складні справи

для розгляду залежно від тривалості їх розгляду судом. Надалі у табл. 5 встановимо кореляцію між середньозваженою тривалістю розгляду кожного класу справ та розрахунковим середньозваженим строком розгляду справи, відображеним в табл. 2, а також з прогнозованими показниками, відображеними в табл. 4.

Таблиця 5. Класифікація справ за строками календарного розгляду

Клас складності	Діапазон фактичної календарної тривалості розгляду	Середньозважена тривалість судового розгляду для відповідного класу	К-сть справ, які потрапили до класу	Описова характеристика справ
Прості справи	44 – 790 днів	564 дні	16	Переважна більшість справ стосується обвинувачення однієї особи у скоєнні одного злочину, як правило надання або отримання неправомірної вигоди. Є декілька справ, які стосуються двох обвинувачених за ст.ст. 368, 369 КК України.
Середньої складності справи	973 – 1489 днів	1130 днів	11	Переважна більшість справ стосується двох обвинувачених у вчиненні одного або двох злочинів, пов'язаних з отриманням неправомірної вигоди. Є декілька справ стосовно обвинувачення однієї особи у декількох злочинах, або двох обвинувачених у зловживанні службовим становищем.
Складні справи	1645 – 2167 днів	1920 днів	19 (з 19 справ лише у 4 постановлено вирок, решта в процесі розгляду)	Переважна більшість справ стосується двох і більше обвинувачених у справах, пов'язаних із зловживання службовим становищем або розкраданням чужого майна.

Джерело: складено автором на основі [5]

На основі класифікації з табл. 5 проведемо прогнозований розрахунок тривалості судового розгляду справ в розрізі їх класів за складністю з

обрахунком кореляції між загальною середньозваженою тривалістю розгляду справ та класовою середньозваженою тривалістю такого розгляду (табл. 6).

Таблиця 6. Прогнозований розрахунок тривалості розгляду справ в розрізі класів за складністю

Клас складності	2019–2025	2026	2027	2028	2029	2030
Загальний	912	1072	1162	1251	1340	1429
Прості справи	564	663	718	774	829	884
Середньої складності справи	1130	1329	1439	1550	1660	1771
Складні справи	1920	2258	2446	2633	2821	3009

Джерело: складено автором

Як вбачається з даних табл. 6, складні справи, що перебувають на розгляді Вищого антикорупційного суду, мають суттєвий ризик порушення розумності строків розгляду, а в окремих випадках – і строків давності притягнення до кримінальної відповідальності. В пошуку організаційно-управлінських рішень проблеми слід зазначити, що Центр судового тайм-менеджменту у складі Європейської комісії ефективності правосуддя, розробляє для судової системи правові та управлінські рекомендації для оптимізації часу судового розгляду кримінальних проваджень за рахунок якісного тайм-менеджменту. Також Центр постійно проводить огляди кращих практик різних країн щодо скорочення часу розгляду справ. Так, наприклад, серед управлінських рекомендацій зазначається, що про тривалість судового розгляду мають турбуватися усі причетні особи, зокрема – це керівник апарату суду, голова суду, головуючий суддя у конкретній справі, патронатна служба, а у випадку кримінального процесу і прокурор. Особливу увагу потрібно приділяти достатності ресурсів суду, прозорості та прогнозованості щодо тривалості судових розглядів, залученості учасників судового провадження до консультацій щодо його планування, наявності критеріїв тривалості судового розгляду різних категорій справ, застосування новітніх технологій для оптимізації витрат часу тощо [7].

Серед правових засобів захисту від надмірної тривалості судових розглядів низка європейських країн у практиці застосовує прискорюючий або компенсаційний принцип, які передбачають можливість звернення до вищих судів зі скаргою на тривалість судового процесу або звернення із вимогою відшкодування збитків у випадку надто тривалого судового провадження [8].

У цьому контексті є цікавим приклад позиції Верховний Суду Канади, який у 2016 році, у т.зв. справі Джордана, визначив, що розгляд справи протягом 49 місяців не відповідає стандарту швидкого розгляду і встановив, що розумними межами є 18 місяців для місцевого суду і 30 місяців з моменту вручення обвинувального акту для апеляційного [9].

Висновки та пропозиції. Проведені розрахунки вказують, що в перспективі наступних 5 років, за умов збереження трендів та умов роботи Вищого антикорупційного суду, прості та середньої складності справи, які характеризуються невеликою кількістю обвинувачених у одному або кількох злочинах, пов'язаних з наданням чи отриманням неправомірної вигоди, або зловживанням службовим становищем, без ознак організованих форм співучасті, не матимуть проблем із календарною тривалістю розгляду і, за умов поступового збільшення тривалості розгляду, в 2030 році така тривалість, як правило, не перевищуватиме 5 років.

Водночас складні справи, які характеризуються більшою кількістю обвинувачених осіб та злочинів, пов'язаних із зловживанням службовим становищем чи розкраданням чужого майна, з організованими формами співучасті, вже в поточному періоді мають ризик до порушення розумних строків розгляду кримінального провадження і в наступні роки прогнозується висхідний тренд, що призведе до тривалості судового розгляду понад 8 років у суді першої інстанції в 2030 році.

Крім того, слід виділити справи виключної складності, які характерні для антикорупційних розслідувань, зокрема такі, що пов'язані із розслідуванням діяльності злочинних організацій, багаторівневих схем розкрадання чужого майна та легалізації доходів, одержаних в результаті злочинної діяльності. Такі справи потребують окремих організаційних і процесуальних заходів підвищення ефективності судового провадження, оскільки в іншому випадку існує ризик неможливості їх розгляду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сенченко Н. Розумні строки кримінального провадження в контексті рішень Європейського суду з прав людини проти України / Сенченко Н.М., Стеченко К.Л. / Ужгородський національний університет: *Електронне наукове видання*

«Аналітично-порівняльне правознавство». № 1. 2022. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2022/05/66.pdf>.

2. Гюльмагомедов Д.О. Економетрична оцінка продуктивності суду в процесі розгляду кримінальних проваджень на прикладі роботи Вищого антикорупційного суду. / *Innovation and sustainability*. № 3. 2022. Київ, 2022. URL: <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/view/79>.

3. Огай М. Звіт за результатами оцінювання середніх витрат часу на розгляд справ для визначення коефіцієнтів навантаження на суддів. / Огай М., Біггінс Е., Поліщук А., Сученко С. / USAID Україна. Київ, 2020. URL: <https://rsu.gov.ua/uploads/article/zvitnovepravosuddanavantzenna-6d6b03aab7.pdf>.

4. Електронний ресурс «Судова влада України». *Статистичні звіти ВАКС про здійснення правосуддя*. URL: <https://hcac.court.gov.ua/hcac/gromadyanam/reports/>.

5. Гюльмагомедов Д.О. Авторська вибірка 53-х судових справ для дослідження.

6. Transparency International Ukraine. Шість років роботи ВАКС: аналіз викликів, досягнень та рекомендації. Звіт з моніторингу роботи ВАКС з 01.07.2024 по 30.06.2025. Київ, 2025. С.40. URL: <https://ti-ukraine.org/research/shist-rokiv-roboty-vaks-analiz-dosyagnen-vyklykiv-ta-rekomendatsiy/>.

7. Керівні принципи судового тайм-менеджменту (2-га редакція). CEPEJ (2014) 16. URL: <https://rm.coe.int/revise-saturn-guidelines-for-judicial-time-management-cepej-2014-16-u/16809ede94>.

8. Огляд практики країн-членів Ради Європи щодо запровадження ефективних засобів правового захисту для вирішення проблем надмірної тривалості судових проваджень. Страсбург, березень 2020. URL: <https://rm.coe.int/overview-of-remedies-length-of-proceedings-o-ovchynnykov-ukr/16809f0a0b>.

9. SUPREME COURT OF CANADA. Citation: R. v. Jordan, 2016 SCC 27, [2016] 1 S.C.R. 631. URL: <https://decisions.scc-csc.ca/scc-csc/scc-csc/en/item/16057/index.do>.

REFERENCES

1. Senchenko N. Rozumni stroky kryminalnogo provadzhennia v konteksti rishen Yevropeiskoho sudu z prav liudyny proty Ukrainy / Senchenko N.M., Stechenko K.L. / Uzhhorodskiy natsionalnyi universytet: *Elektronne naukove vydannia «Analitichno-porivnialne pravoznavstvo»*. № 1. 2022. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2022/05/66.pdf>.

2. Giulmagomedov D.O. Ekonometrychna otsinka produktyvnosti sudu v protsesi rozhlidu kryminalnykh provadzhen na prykladi roboty Vyshchoho antykoruptsiinoho sudu. / *Innovation and sustainability*. № 3. 2022. Kyiv, 2022. URL: <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/view/79>.

3. Ohai M. Zvit za rezultatamy otsiniuvannia serednikh vytrat času na rozhlid sprav dlia vyznachennia koefitsientiv navantazhennia na suddiv. / Ohai M., Vihhins E.,

Polishchuk A., Suchenko S. / USAID Ukraina. Kyiv, 2020. URL: <https://rsu.gov.ua/uploads/article/zvitnovopravosuddanavantazenna-6d6b03aab7.pdf>.

4. Elektronnyi resurs «Sudova vlada Ukrainy». *Statystychni zvity VAKS pro zdiisnennia pravosuddia*. URL: <https://hcac.court.gov.ua/hcac/gromadyanam/reports/>.

5. Giulmagomedov D.O. Avtorska vyborka 53-kh sudovykh sprav dlia doslidzhennia.

6. Transparency International Ukraine. Shist rokiv roboty VAKS: analiz vyklykiv, dosiahnen ta rekomendatsii. Zvit z monitorynhu roboty VAKS z 01.07.2024 po 30.06.2025. Kyiv, 2025. P. 40. URL: <https://ti-ukraine.org/research/shist-rokiv-roboty-vaks-analiz-dosyagnen-vyklykiv-ta-rekomendatsiy/>.

7. Kerivni pryntsyipy sudovoho taim-menedzhmentu (2-ha redaktsiia). CEPEJ (2014) 16. URL: <https://rm.coe.int/revised-saturn-guidelines-for-judicial-time-management-cepej-2014-16-u/16809ede94>.

8. Ohliad praktyky krain-chleniv Rady Yevropy shchodo zaprovadzhennia efektyvnykh zasobiv pravovoho zakhystu dlia vyrishennia problem nadmirnoi tryvalosti sudovykh provadzen. Strasburh, berezen 2020. URL: <https://rm.coe.int/overview-of-remedies-length-of-proceedings-o-ovchynnykov-ukr/16809f0a0b>.

9. SUPREME COURT OF CANADA. Citation: R. v. Jordan, 2016 SCC 27, [2016] 1 S.C.R. 631. URL: <https://decisions.scc-csc.ca/scc-csc/scc-csc/en/item/16057/index.do>.